

GRZEGORZ RUBIN

Instytut Edukacji Muzycznej UKW w Bydgoszczy

„Grać pierwszy fortepian” – recenzja książki o Adamie Makowiczu

W ostatnim okresie wydano wiele książek dokumentujących życie i artystyczne dokonania czołowych polskich muzyków jazzowych. W 2010 roku ukazały się autobiografie Krzysztofa Komedy¹, Tomasza Stańki² i Michała Urbaniaka³, a wcześniej Jana Ptaszyna Wróblewskiego⁴. W roku 1984 Krystian Brodacki opublikował książkę pt. *Follow Namysłowski – 25 lat na jazzowej scenie*⁵, będącą biografią Zbigniewa Namysłowskiego.

W roku 2011 Polskie Wydawnictwo Muzyczne w cyklu „Ludzie świata Muzyki” z kolei przypomniało sylwetkę Adama Makowicza⁶. Jest to cykl rozmów, jakie przeprowadził z wybitnym pianistą od 19 października do 10 grudnia 2010 roku jego menadżer, Marek Strasz. Szesnaście rozmów-wywiadów tworzy rozdziały książki, omawiające poszczególne koleje życia Makowicza. Rozmowy odbywały się z reguły w trakcie koncertów, a tytuły rozdziałów związane są z miejscem tych koncertów. W omawianym okresie koncerty te odbyły się w filharmonii w Kaliningradzie, Filharmonii Narodowej w Warszawie, Operze i Filharmonii Podlaskiej w Białymstoku, w kościele pod wezwaniem św. Katarzyny w Wilnie, sali koncertowej Podlasie w Siedlcach, w Pałacu Prezydenckim w Warszawie, w Liberty Hall w Dublinie, w Ratuszu Staromiejskim w Breaunscheigu, ale też w Miejskim Ośrodku Kultury w Głogowie, Bibliotece Uniwersytetu Warszawskiego czy też na lotnisku w Kijowie, Dworcu Głównym Berlinie i w miesz-

¹ E. Batura, *Komeda. Księżycowy chłopiec*, Poznań 2010; M. Hendrykowski, *Komeda*, Poznań 2009.

² *Desperado. Tomasz Stańko – Autobiografia*, Rozmowy przeprowadził Rafał Księżyk, Kraków 2010.

³ A. Makowiecki, *Ja, Urbanator. Awantury muzyka jazzowego*, Warszawa 2011.

⁴ J. Wróblewski, *Globtroter*, Warszawa 2006.

⁵ K. Brodacki, *Follow Namysłowski – 25 lat na jazzowej scenie*, Warszawa 1984.

⁶ *Grać pierwszy fortepian. Rozmowy z Adamem Makowiczem* – przeprowadził Marek Strasz, Kraków 2011.

kaniu Marka Strasza w Warszawie. Z rozmów tych wyłania się obraz znakomitego pianisty, etapy jego edukacji, jego rodziny, jego fascynacja jazzem i praca nad poszukiwaniem własnego stylu, jego przyjaźnie oraz trudna droga na artystyczny szczyt.

Adam Matyszkowicz, bo tak brzmi jego rodowe nazwisko, urodził się na Zaolziu w 1940 roku. Jego ojciec Józef był inżynierem górnikiem, a matka Maria – pianistką i śpiewaczką. To matka chciała, aby syn został pianistą, wykonującym klasyczny repertuar w czołowych filharmoniach Polski i Europy. Jednak życie potoczyło się inaczej. Po wstępnych lekcjach gry na fortepianie u matki, Marii Matyszkowicz, przysłała kolej na naukę w Szkole Muzycznej braci Szafranków w Rybniku⁷. Szkoła ta wykształciła wielu wybitnych muzyków, jak pianiści: Lidia Grychołówna (1928), Piotr Paleczny (1946), kompozytorzy: Henryk Mikołaj Górecki (1933-2010), Jan Wincenty Hawel (1936), wiolonczelista Jerzy Klocek (1940). Tam też zadzierzgnęły się pierwsze muzyczne przyjaźnie – z Piotrem Palecznym i Jerzym Klockiem. Szkoła braci Szafranków dała Makowiczowi podstawy pianistyczne. Ale droga do osiągnięcia tej pozycji, jaką obecnie posiada, a jak sam powiadał – chęć „grania pierwszego fortepianu” – była bardzo trudna, wymagająca wielu wyrzeczeń, samozaparć i uporu. Kłopoty z pedagogami, częste zmiany szkół, miast, opuszczenie domu rodzinnego i zmaganie się z kłopotami bytowymi nie zniechęciły go do grania i uczenia się jazzu, a wprost przeciwnie – utwierdzały go o słuszności obranej drogi.

Książka M. Strasza pokazuje postać artysty, jego barwne życie, artystyczne osiągnięcia i podróże zarówno w Polsce, w Europie oraz w Stanach Zjednoczonych. Ukazuje jazzowe początki w Krakowie, współpracę z Januszem Muniakiem, Tomaszem Stańko, grę w zespole Jazz Darings, jego fascynacje grą Errolla Garnera, pierwszą płytą Duke’a Ellingtona, następnie okres warszawski i współpracę z Andrzejem Kurylewiczem, Zbigniewem Namysłowskim czy Michałem Urbaniakiem. Wiele miejsca poświęcają rozmówcy pobytowi pianisty w Stanach Zjednoczonych.

Po lekturze książki o Makowiczu poznajemy artystę, jego osobowość, ulubionych muzyków, kompozytorów, także kompozytorów klasycznych, jego muzyczne inspiracje. Dowiadujemy się o początkach jego kariery w Stanach Zjednoczonych i o okolicznościach zmiany nazwiska. A nastąpiło to za namową Jana Byrczka – basisty i działacza jazzowego w Polsce i USA – który twierdził, że nazwisko Matyszkowicz jest za długie i za trudne do wymówienia. To właśnie

⁷ Karol Szafranek (1904-1997) – pianista, pedagog i organizator szkolnictwa muzycznego na Śląsku. Kształcił się w konserwatorium w Essen, Poznaniu i Wyższej Szkole Muzycznej w Berlinie. Antoni Szafranek (1909-1979), skrzypek, razem z bratem założyli w 1933 r. w Rybniku Szkołę Muzyczną.

Byrczek skrócił nazwisko Matyszkowicz na Makowicz, co także nie było proste do wymówienia dla cudzoziemców.

Treść książki, czyli wywiady z pianistą, uzupełniają wspomnienia jego przyjaciół, liczne fotografie artysty z różnych okresów życia i różnych tras koncertowych, jego najbliższych oraz dyskografia jego nagrań dokonanych do roku 2010.